

Heby kommuns författningssamling

Kommunfullmäktige

ISSN 2000-043X

HebyFS
2016:07
Infördes i
författnings-
samlingen den
12 april 2016

Plan för mångfald och valfrihet

Kommunfullmäktige beslutade¹ den 16 februari 2016 om följande plan.

Inledning

Denna plan är framtagen utifrån Heby kommuns vision

”Heby kommun - en växande landsbygdskommun med närhet, trygghet och livskvalitet.”

Syfte med denna plan är:

- Att tydliggöra Heby kommuns strategi för alternativa driftsformer av den kommunala verksamheten.
- Att visa för både medborgarna och näringslivet hur kommunen arbetar med alternativa driftsformer för att uppnå mångfald och valfrihet.
- Att skapa en gemensam politisk plattform över mandatperioderna.
- Att skapa en transparens mellan de politiska besluten och kommunmedborgarna.

¹ Kf § 10/2016. Beslutet ersätter HebyFS 2012:08. Förslag, 9 oktober 2015. U.2016706

Vad vill Heby kommun uppnå?

Det främsta syftet med att införa alternativa driftsformer är att:

1. Höja kvaliteten på verksamheten och/eller sänka kostnaderna. Kommunen får en genomlysning av den egna verksamheten och en bättre kontroll på kostnaderna. På så sätt kan verksamheten göras än mer effektiv och flexibel.
2. Ge mer inflytande och valfrihet till medborgarna. Brukarna av kommunens tjänster får större makt och möjlighet att påverka sin situation.
3. Gynna småföretagande och lokalt näringsliv.
4. Stimulera nytänkande, kreativitet och medarbetarinflytande både inom kommunal verksamhet och utanför denna.

Vad vill Heby kommun undvika?

Som huvudman för verksamheten får kommunen aldrig:

1. Tappa kontrollen över verksamheten (oavsett hur denna drivs) så att det finns risk att kvaliteten understiger beslutad nivå, enskilda personer far illa och/eller kostnaderna rusar iväg.
2. Utarma den egna verksamheten på tillräcklig kunskap för att vara bra och professionell beställare.

Strategi

Det finns inget egenvärde i alternativa driftsformer. I de fall som kommunen beslutar att prova detta ska alltid överväganden göras utifrån nedanstående frågeställningar:

Kommer kommunen att höja kvaliteten och/eller sänka kostnaderna för verksamheten?

Kommer medborgarna få mera inflytande och valfrihet?

Kommer beslutet att gynna småföretagande och lokalt näringsliv?

Kommer beslutet att gynna nytänkande och kreativitet?

Finns det risk att kommunen tappar kontrollen över verksamheten?

Finns det risk att kommunen utarmar den egna verksamheten?

Har vi tillräckliga kunskaper för att vara bra och professionella beställare?

För att kunna besvara dessa frågor är det viktigt att man gör en noggrann genomlysning av befintlig verksamhet.

Undantagna verksamheter

Vissa verksamheter får enligt lag inte utföras av annan än myndighet. Detta gäller t ex tillståndsgivning, biståndsbeslut inom socialtjänsten och avgifter som därför ska vara kvar i kommunal regi.

Upphandling

Inför en upphandling av alternativa driftsformer ska kommunen ha kännedom om nuvarande kostnader och kvalitet på verksamheten samt vad man vill uppnå med eller ändra på genom en upphandling. När det uppstår nya behov ska kommunen först utreda vad som gagnar medborgarna bäst. Ska behovet tillgodoses internt eller genom upphandling? Kan en samordning ske inom organisationen om behovet finns på flera enheter?

Det krävs ett aktivt arbete från verksamheten som agerar beställare. Här är det viktigt med tydliga mål, rätt kompetens och ett tydligt uppdrag. Samtliga upphandlingar ska gå via kommunens upphandlingsorganisation och följa aktuella styrdokument.

Uppföljning

Att en verksamhet läggs ut i annan regi innebär inte att kommunens ansvar för verksamheten på något sätt minskar. Oavsett utförare är det viktigt med en väl fungerande uppföljning för att säkerställa att kommunmedborgarna får den kvalitet som man har rätt till. I avtalet ska tydligt framgå kvalitetskrav på tjänsten, hur uppföljning går till och vad som händer om man inte följer avtalet. Alla krav som ställs i en upphandling ska följas upp. Förutom kvalitet ska även ekonomiska effekter av avtalet följas upp. För att tidigt få signaler om eventuella brister är det viktigt att kommunen har en regelbunden dialog med både medborgare och utförare.

Utvärdering av verksamhet ska göras oavsett utförare för att kunna mäta kvalitet. Om utförare finns i kommunal regi ska samma utvärderingssystem användas hos extern som intern utförare. Av upphandlingskontraktet ska framgå hur och hur ofta uppföljning ska ske.

För att uppföljning ska kunna ske av köpt verksamhet likväl som av egen verksamhet ska det i upphandlingskontraktet fastställas att ansvarig nämnd samt kommunfullmäktiges revisorer ska ha tillgång till det material som krävs för att säkerställa full insyn och uppföljning av verksamheten.

Den kommunala regin

Innan en upphandling genomförs ska en utredning göras om verksamheten ska bedrivas i kommunal regi eller om den ska läggas ut på extern utförare. Ibland kan det också vara fråga om att komplettera den kommunala regin. I upphandlingar initierade av kommunen ska de interna verksamheterna inte lägga anbud.

När det gäller valfrihetssystem enligt LOV (lagen om valfrihetssystem) är tanken att flera aktörer ska vara aktiva samtidigt och då blir det automatiskt en konkurrens mellan både interna och externa aktörer när brukaren ska välja.

Utmanarrätt

För att utmanarrätten ska fungera som ett instrument för att få så god kvalitet och effektivitet som möjligt ska en utmaning inte avvisas av kommunen om det inte finns formella grunder för detta. Kommunen ska istället genom en utredning ta ställning till om den egna verksamheten är fullt ut effektiv och det bästa alternativet eller om utmaningen ska leda till en upphandling. Om utmaningen leder till en upphandling bör den egna verksamheten vara med och i möjligaste mån lämna anbud.

Konkurrensneutralitet och jäv

Interna och externa aktörer ska respekteras som likvärdiga samarbetspartners. Vid all upphandling i konkurrens och vid valfrihetssystem ska konkurrensneutralitet vidhållas. När den egna regin, dvs den egna förvaltningen, lämnat ett anbud och deltar i upphandlingen är det särskilt viktigt att skapa en organisation som säkerställer att egenregin inte särbehandlas.

Reglerna om jäv i Kommunallagen och Förvaltningslagen ska alltid beaktas. Vid en utmaning eller i valfrihetssystemen där den egna regin ska lämna anbud är det viktigt att man gör en tydlig åtskillnad mellan de personer inom verksamheten som utformar ett anbud och de personer som är med och arbetar fram förfrågningsunderlaget. De som arbetar fram förfrågningsunderlaget eller deltar i prövning av ett anbud får heller inte ha anknytning till eventuella externa anbudsgivare som kan påverka underlagets och beslutets utfall. Detta för att det aldrig ska råda tvivel om opartiskhet och konkurrensneutralitet i upphandlingsförfarandet.

Meddelandefrihet

För att kommunen ska kunna säkerställa säkerhet och kvalitet ska beställaren alltid överväga att ställa krav i upphandling motsvarande meddelarfrihet inom offentlig förvaltning. Personal hos utföraren ska kunna lämna information till media utan att riskera repressalier eller att utföraren efterfrågar vem som lämnat informationen. Utföraren ska på motsvarande sätt också garantera att all personal ska kunna lämna fullständig information till kommunen, samt informera om missförhållanden till kommunen utan att riskera repressalier eller att utföraren efterfrågar vem som lämnat informationen.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen har det strategiska och övergripande ansvaret för frågor kring alternativa driftsformer inom kommunens verksamhetsområde. Kommunstyrelsen ansvarar också för att följa upp och uppdatera denna plan varje mandatperiod eller oftare vid behov.

Nämndens ansvar

I samband med årsredovisningen rapporterar varje nämnd till kommunstyrelsen om vilka alternativa driftsformer man har, förändringar under året, utmaningar som kommit in och hur man hanterat dessa. Varje nämnd ansvarar också för att planera för mångfald och valfrihet inom sitt verksamhetsområde i enlighet med denna plan. Bland annat ska beslut fattas kring vilken kompetens som bör vara kvar inom kommunen och vilka verksamheter som bör eller inte bör konkurrensutsättas samt i vilken form det i så fall ska ske.

Denna plan träder i kraft 16 februari 2016

Annika Krispinsson
Ordförande i Kommunfullmäktige

Åsa Nylander
Tf Kommunchef